

แนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย Guidelines for Children's and Youth's Paradigm Shifts on Their Morality in Chiang Rai Province

พระครูใบฎีกาสุนัน โสภโณ (มูลจ้อย)¹

นาวัน พรหมใจสา²

ศิวาพร วงษ์สมบัติ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมและแนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ระดับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนทุกอำเภอ อำเภอละ 1 รูป จำนวน 18 รูป 18 อำเภอ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทุกอำเภอ อำเภอละ 1 คน จำนวน 18 คน 18 อำเภอ เจ้าหน้าที่สำนักงานพุทธศาสนา จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย จำนวน 3 คน และผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน เจ้าหน้าที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงราย จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการณ์ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความถี่ ผลการวิจัยพบว่า

เด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงรายมีความรู้ความเข้าใจบ้างในเรื่องของศีลธรรมและการมีคุณธรรม และจริยธรรมที่สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติได้แต่ไม่ดีเท่าที่ควร จึงทำให้เด็กและเยาวชนมีปัญหาต่างๆ คือ ด้านศีลธรรม ด้านสังคมและวัฒนธรรม การประพฤติทางกาย การประพฤติทางวาจา การประพฤติทางจิตใจ และการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคมและวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อพฤติกรรมและการปฏิบัติตัวของเด็กและเยาวชนทั้งด้านดีและไม่ดี ด้านดี พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ มาเป็นเครื่องมือช่วยเสริมในการดำเนินชีวิตประจำวัน ใช้ในการสื่อสารและเพิ่มประสิทธิภาพในการศึกษา ด้านไม่ดี พบว่า จะใช้เครื่องมืออำนวยความสะดวกไปในทางที่ผิดวัตถุประสงค์ เช่น การขับขี่ยานพาหนะด้วยความประมาทคึกคะนอง และการแต่งกายที่ล่อแหลมในเยาวชนหญิง การใช้คำพูดกับผู้ใหญ่ รวมไปถึงการเสพสิ่งเสพติดชนิดต่างๆ อีกทั้งยังการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรทั้งเยาวชนหญิง-ชาย และการใช้เครื่องมือสื่อสารในทางที่ไม่ถูกไม่ควร แนวทางในการขับเคลื่อนให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันช่วยกันในการขับเคลื่อน ทั้ง 3 สถาบัน คือ สถาบันครอบครัว สถานศึกษา และสถาบันศาสนา โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวสำคัญที่สุดที่จะขับเคลื่อนให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความปกครองให้มีคุณธรรมจริยธรรม โดยการปลูกฝังตั้งแต่เด็กๆ เน้นให้การศึกษาที่มีความรู้และมีคุณภาพ สมรรถภาพ เป็นคนดีของสังคม เพื่อให้เด็กและเยาวชนใช้ชีวิตอยู่ร่วมสังคมอย่างมีความสุขและผู้ใหญ่ต้องช่วยกันสอดส่องดูแลให้คำแนะนำเมื่อเด็ก

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย email: katmanee2552@hotmail.com

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

หรือเยาวชนมีปัญหาโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชังและผู้ใหญ่ก็ต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างแก่เด็กและเยาวชนด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

รัฐควรสนับสนุนการแพร่กระจายคุณธรรมในสังคมด้วยการยกย่องคนดีมีคุณธรรม การเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคล ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ผู้นำประเทศ นักการเมือง ผู้นำทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรศาสนา โดยเฉพาะกลุ่มศิลปิน นักแสดง นักร้องที่เยาวชนชื่นชอบ จะเกิดการเลียนแบบ ควรสรรหาศิลปิน นักแสดง นักร้องที่มีคุณธรรมมายกย่องเชิดชูก็จะช่วยให้เยาวชนได้ต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติตนที่ดีของชุมชนสังคมไทย ควรเสริมแรงด้วยการส่งเสริมให้กำลังใจและให้รางวัลแก่คนดีมีคุณธรรม โดยหน่วยงานและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมสนับสนุน ให้เกียรติ ให้กำลังใจ และปกป้องคนดีมีคุณธรรมด้วยการมีกิจกรรมการทำความดีในระดับชุมชนจนถึงระดับชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

สถาบันครอบครัวควรสร้างบรรยากาศของบ้านที่อบอุ่น มีความเอื้ออาทร ความไว้วางใจ การยอมรับ ตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการฝึกให้บุตรหลานมีความรับผิดชอบ มีวินัย ดูแลตนเอง บ้านและบุคคลในครอบครัว ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน ฯลฯ ประพฤติตนตามหลักคำสอนของศาสนาและร่วมกิจกรรมของสถาบันทางศาสนาและสถาบันการศึกษาของบุตรหลานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับบุตรหลานและเยาวชน

คำสำคัญ: แนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรม

Abstract

The aims of this study were to investigate the situations of moral problems in children and the youths, and to formulate the guidelines for the paradigm shifts of children and the youths on their morality in Chiang Rai province. For research methodology, interview, observation checklist, and questionnaire were administered with 50 respondents. These included 18 morality course-oriented teacher monks, 18 teachers teaching social, religious and cultural studies in 18 districts, 3 officers working for Regional Buddhism Office, 3 officers working for the Office of Chiang Rai Provincial Culture, 7 parents and community leaders, and 1 officer working for Chiang Rai Provincial Youth and Family Court. The data was statistically analyzed using percentage, mean, and frequency distribution.

The findings showed that understanding of morality and ethics, which should uphold children and the youths for consciousness of favorable and unfavorable behaviors, but it was found that they had low understanding on this which resulted in various problems in the youths regarding morality, social and culture, physical, verbal, and mental behaviors. Also, the rapid changes in social and culture lent positive and negative effects towards behaviors of children and the youths. For positive effect, it was the use of new

technology to facilitate their living activities in regard to empowering the communication and learning. For negative effect, it was the wrong purposes of using technology such as careless riding motorcycle and seductive dress in girls, verbal misbehaviors with adults, using addictive substances, premature sexual intercourse, and misuse of communication devices. Regarding the guidelines developing morality and ethics in children and the youths, it was found that all 3 vital parties needed to get involved on this which included family, education institution, and religious institution. Especially, family is the most important unit in promoting and implanting the morality and ethics for children under their guidance since they were young with an emphasis on developing their education and capacity and be a good person so that they could live their life happily in the society. In addition, adults needed to oversee and provide guidance for children when they have problem without having any bias. Moreover, adults needed to behave as the role model for children and the youths.

For policy recommendations, government should promote the spread of morality in the society by praising people with morality and good deeds, who could become a role model for other people, such as father, mother, parents, country leader, politicians, public and private organization leaders, community leaders, religious organization leaders, artists, entertainers, and singers as children and the youths favored to imitate their behaviors. There should be selection of artists, entertainers, and singers with morality to be promoted and praised as the role model for children and the youths. Communities in Thai society should encourage and stimulate by giving praise, honor, protection, motivation, and rewards for the person holding morality and good deeds by campaigning activities promoting doing good from the community to the national levels.

Regarding policy for application, family should build warm atmosphere within the family with generosity, trust, acceptance, and inter-dependence which would train the children to be responsible and disciplined in taking care of themselves, home, and other people in the family including father, mother, and parents. In addition, adults in the family should act as the role model for their children in regard to honesty, diligence, endurance, and adhering to religious teachings. They should always participate in religious activities and school activities to consistently get close to their children co-construct morality and ethics to children and the youths.

Keyword: Guidelines for paradigm shifts on morality

บทนำ

สภาพแวดล้อมของสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์จากการเคลื่อนไหวของวัฒนธรรมที่หลากหลายจากต่างประเทศ มีสื่อและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมของบุคคลจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะเยาวชนที่มีสภาพจิตใจอ่อนแอและภูมิคุ้มกันบกพร่องทางสังคม ขาดวิจารณญาณในการคัดสรรที่จะเลือกรับสิ่งที่ดีและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์มาใช้ เป็นเหตุให้ค่านิยม พฤติกรรม สังคม วิถีชีวิต โลกทัศน์มนุษย์และความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงเกิดค่านิยมแนวใหม่เลียนแบบค่านิยมตะวันตกเป็นแบบบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ยึดถือการแข่งขันและการผลิตเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของตนเป็นหลัก สังคมเกิดการแข่งขันเพื่อเปรียบเทียบได้ชัยชนะ กลยุทธ์การตลาดถูกนำมาใช้เพื่อสร้างค่านิยมทางวัตถุกลายเป็นวัตถุนิยม สร้างความฟุ้งเฟ้อในชีวิตความเป็นอยู่ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการอย่างไร้ศีลธรรมและจริยธรรมซึ่งต่างจากค่านิยมตะวันออก

สังคมไทยในอดีตที่มีค่านิยมคุณธรรมแบบคุณธรรมนิยมส่งผลทำให้สังคมไทยปัจจุบันเกิดวิกฤติคุณธรรมจริยธรรม มีปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แนวโน้มจำนวนอาชญากรรมที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ผู้ก่ออาชญากรรมเปลี่ยนไปเป็นกลุ่มเยาวชน ปัจจุบันมีปัญหาหลายด้านที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการสร้างคุณภาพชีวิตของเยาวชน ได้แก่ ปัญหายาเสพติด อบายมุข การมั่วสุมทางเพศ ความรุนแรงในเด็กและเยาวชน สิ่งกระตุ้นการบริโภคทางวัตถุ สื่อข่าวสาร การมอมเมา และพฤติกรรมของเยาวชนที่เบี่ยงเบนไปจากวัฒนธรรมอันดีของสังคมไทย รวมถึงการมีส่วนร่วมที่ไม่เพียงพอของเยาวชนในการแก้ไขปัญหาสังคมของประเทศ ในขณะเดียวกันปัจจัยที่จะสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนมีขีดจำกัด ไม่สามารถตอบสนองการพัฒนาให้มีคุณภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินสถานการณ์ปัญหาต่างๆ และควรมีการเฝ้าระวังรักษาป้องกันอุปสรรคที่เป็นอันตรายต่อการพัฒนาคุณภาพเยาวชนอย่างต่อเนื่องวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมที่ประเทศไทยได้เผชิญอยู่ขณะนี้ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลทุกด้านโดยเฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านกระแสวัตถุนิยมเชิงบริโภคและอบายมุข ทำให้ประชาชนขาดคุณธรรม ขาดความรู้เท่าทันในการดำเนินวิถีชีวิต เกิดความเชื่อที่หวังพึ่งไสยศาสตร์และลัทธินิยมบางลัทธิเป็นที่พึ่งทางใจ รอมลตลบันดาล ขาดวินัยในการอยู่ร่วมกัน ทั้งนี้มีผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศที่มุ่งไปสู่ความทันสมัยที่มุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางวัตถุและเทคโนโลยีโดยไม่มีการพัฒนาด้านจิตใจให้บุคคลเป็นคนที่มีความคุณธรรม

จริยธรรมคุณค่าของคนส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไป บุคคลต่างเห็นแก่ตนเองมากกว่าส่วนรวม สังคมประสบปัญหามากขึ้นในทุกด้าน เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโจรกรรม ปัญหายาเสพติด เป็นต้น (ประมวล รุจนเสรี, 2542 : 2)

การพัฒนาประเทศจะดำเนินไปได้ยากถ้าหากเยาวชนในปัจจุบันมีคุณภาพไม่ดีพอ อนาคตของประเทศชาติต้องประสบกับวิกฤตการณ์ด้านทรัพยากรมนุษย์และความไม่มีเสถียรภาพทางสังคมอย่างแน่นอน ยิ่งไปกว่านั้น สภาพความเป็นจริงที่ปรากฏทางสังคมในปัจจุบันนี้ผลลัพธ์บางส่วนมาจากคุณภาพของเยาวชนในอดีตเนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคของการปฏิวัติเทคโนโลยีและสังคมอุตสาหกรรมใหม่ของโลกซึ่งก่อให้เกิด

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วต่อโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของบุคคลภายในสถาบันครอบครัว ผลที่ตามมา ก็คือ วิถีชีวิตความเป็นอยู่และความรู้สึกนึกคิดของเยาวชนได้รับการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิด ประเด็นปัญหาวิกฤตต่อคุณภาพของเยาวชนไทย (กระทรวงวัฒนธรรม, 2550 : 16) เมื่อเกิดความสับสน วุ่นวายในสภาพสังคมที่ขาดความสงบสุขอันเนื่องมาจากความประพฤติดหรือการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของ บุคคลบางกลุ่มในสังคมมักจะมีการวิพากษ์วิจารณ์และกล่าวโทษกันว่า เป็นเพราะขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดความมีน้ำใจ มีความเห็นแก่ตัวเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดเป็นปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันซึ่งเป็นเพราะ สังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สภาพสังคมไทยเกิดการแข่งขันและเกิดการแก่งแย่ง กันจนไม่สนใจคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลให้เยาวชนไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นี้ได้จึงทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน เกิดปัญหาด้านการขาดคุณธรรม จริยธรรมและซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ยากต่อการเสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิ ดกับเยาวชน (ศีลธรรม โพนนะทา, 2546 : 1) ทางออกของประเทศไทยเพื่อสร้างและวางรากฐานจิตสำนึกและ ภูมิปัญญาของสังคมจึงควรดำเนินยุทธศาสตร์พัฒนาแบบพึ่งตนเองและยั่งยืน เป้าหมายของยุทธศาสตร์ก็คือ การนำเอาศีลธรรมและศาสนากลับคืนมาสู่โลก เน้นการพัฒนาที่บุคคลและจิตใจเป็นสำคัญ โดยฟื้นฟูหลัก ศีลธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง ส่งเสริมการฝึกกำลังของบ้าน วัด โรงเรียน ให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาจิตใจ ระเบียบวินัย คุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชน รวมทั้งให้ทำประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ส่งเสริมการศึกษาและการปฏิบัติตามหลักศาสนาต่างๆ ที่ถูกต้อง ที่จะก่อ ให้เกิดการพัฒนาคณะและสังคมที่ดีงาม ปลูกฝังจิตสำนึกแก่เยาวชนในโรงเรียนทุกระดับ และดำรงชีวิตในสังคม ด้วยการพัฒนาจิตใจ พัฒนาสังคมและเศรษฐกิจโดยภาพรวมด้วยความสดใสและมีความสุข (พิทยา ว่องกุล และคนอื่นๆ, 2546 : 3) คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในสังคมที่จะนำความสุขสงบและความเจริญ ก้าวหน้ามาสู่สังคม เพราะเมื่อคนในสังคมมีคุณธรรมจริยธรรมจิตใจย่อมสูงส่ง มีความสะอาดและสว่างใน จิตใจทำการงานใดก็ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ไม่ก่อให้เกิดทุกข์แก่ตนเองและผู้อื่น เป็นบุคคลมีคุณค่ามี ประโยชน์ และสร้างสรรค์คุณงามความดีอันเป็นประโยชน์ต่อบ้านเมือง จากการที่กระทรวงศึกษาธิการและ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2531-2533 เน้นการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเยาวชนแสดงให้เห็นถึง ความมุ่งหมายที่จะสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นคนดี มีศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม เพื่อเป็นพลเมืองดี ของชาติ เป็นแบบอย่างที่ดีและถึงพร้อมด้วยคุณลักษณะของคนไทยที่สำคัญและจำเป็นต้องปลูกฝังให้ถึงพร้อม ในสถานการณ์ปัจจุบัน มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านวิชาการต่างๆ เพื่อจะเป็นพื้นฐานในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน รู้จักคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาและการพัฒนาอย่าง มีระบบมีความเข้าใจในปัญหาและแนวทางที่จะแก้ปัญหาของสังคม รู้จักปรับปรุงตนเองให้เกิดความเหมาะสม ที่ดีงามท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง มีศีลธรรมคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ประพฤติปฏิบัติตามครรลองของศาสนาและวัฒนธรรมอันดีงามของไทย มีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งกายและใจ จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ย่อมทำให้มองเห็นถึงความจำเป็นของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ให้กับเยาวชนนักเรียนนักศึกษา

เยาวชนเป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งของประเทศที่มีความสำคัญและมีค่ามากที่สุด จำนวนเยาวชนที่มีสัดส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนประชากรทั่วประเทศจึงเป็นกลุ่มประชากรที่เป็นความคาดหวังของชาติ เป็นผู้ที่将会เข้ามารับภาระทั้งในด้านสร้างสรรค์ พัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครองในอนาคต เพื่อสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและความเป็นเอกราชภายใต้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2536 : 6)

ปัจจุบันเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงรายยังคงมีสภาพปัญหาพฤติกรรมการบริโภคนิยมพร้อมกับปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหายาเสพติดให้โทษที่ทำให้เด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงรายเข้าไปเกี่ยวข้องกับทำให้เกิดเป็นคดีความต่างๆ ตามมา จากสถิติคดีความที่ได้มาจากศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดเชียงราย ซึ่งได้รวบรวมสถิติของคดีอาญา ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2556 พบว่า มีเด็กและเยาวชนที่ต้องคดีอาญาในคดีผิดต่อพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ เป็นอันดับ 1 จำนวน 395 คดี อันดับที่ 2 คือ ความผิดต่อพระราชบัญญัติจราจรทางบก จำนวน 107 คดี อันดับที่ 3 ความผิดต่อพระราชบัญญัติรถยนต์ 55 คดี อันดับที่ 4 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ จำนวน 42 คดี และอันดับที่ 5 ความผิดเกี่ยวกับทางเพศ จำนวน 20 คดี (ถาวรวัตร สีเขียว, 2557 : 11) จากสถิติการเกิดคดีความข้างต้นของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย เป็นเพราะว่า ส่วนหนึ่งยังขาดการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในคุณธรรมจริยธรรมและการดำเนินชีวิตร่วมในสังคมไม่เพียงพอ คือ ยังมีการหลงผิดอาจเป็นเพราะว่ามีปัญหาในครอบครัวและการอยู่ห่างบ้าน ห่างครอบครัว ขาดผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด การคบเพื่อน เพื่อนำพาไปในทางที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดจริยธรรม และคุณธรรม และไปข้องแวะกับสิ่งเสพติด ดังนั้นเพื่อเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงรายให้เป็นผู้มีศีลธรรมและคุณธรรมอันดีงาม เด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงรายมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของศีลธรรมและการมีคุณธรรมและจริยธรรมที่สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติได้ เพื่อจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตมาทำหน้าที่ต่างๆ ในสังคม หากเด็กและเยาวชนมีพื้นฐานที่ดี เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่คุณภาพ มีสติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรม หวังได้ว่าชาติบ้านเมืองในอนาคตจะมีผู้ใหญ่ที่ดีที่พร้อมนำพาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้อย่างมั่นคง เพราะฉะนั้นในฐานะผู้วิจัยมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนพร้อมกับประชาชนทั่วไป จึงได้เล็งเห็นว่าสภาพปัญหาต่างๆ ที่ได้กล่าวมานั้นเด็กและเยาวชนต้องได้รับความรู้เข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมให้่องแท้และต้องศึกษาถึงแนวทางการที่จะต้องขับเคลื่อนให้เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจในการอยู่ในกรอบของคุณธรรมและจริยธรรมได้อย่างแท้จริง ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กเยาวชนในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กเยาวชนในจังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลสภาพปัญหาของคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย
2. ได้แนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้
 - 1.1 เยาวชนในจังหวัดเชียงรายที่มีอายุระหว่าง 15-20 ปี ซึ่งเด็กช่วงอายุ 15-20 ปี ยังอยู่ในความดูแลของผู้ปกครองและมีสภาพจิตใจอ่อนไหวต่อสิ่งยั่วยุภายนอก
 - 1.2 กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำท้องถิ่นที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้ปกครอง และตัวแทนของเยาวชนในจังหวัดเชียงราย
2. ขอบเขตด้านเนื้อหาและประเด็นการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมเนื้อหาเรื่อง สภาพปัญหา คุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยด้านศีลธรรม ด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านทางกาย ด้านวาจา ด้านจิตใจ และแนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กเยาวชนจังหวัดเชียงราย
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาวิจัยทุกอำเภอในพื้นที่จังหวัดเชียงราย
4. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือนมกราคม 2557 เป็นต้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย ได้ศึกษาจากแหล่งข้อมูลโดยตรง พร้อมกับผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลภาคสนามเพื่อสืบค้นหาแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้จากกลุ่มบุคคลที่มีส่วนร่วมและยินดีที่ให้ข้อมูลในการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยพระสงฆ์ระดับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนทุกอำเภอ อำเภอละ 1 รูป จำนวน 18 รูป 18 อำเภอ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทุกอำเภอ อำเภอละ 1 คน จำนวน 18 คน 18 อำเภอ เจ้าหน้าที่สำนักงานพุทธศาสนา จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่ศาลเด็กและเยาวชนและครอบครัว จำนวน 1 คน และผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์ แนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน โดยใช้การพูดคุยเพื่อสอบถามถึงสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ ที่มีต่อเด็กและเยาวชน พร้อมกับหาแนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์พระสงฆ์ระดับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนทุกอำเภอ อำเภอละ 1 รูป จำนวน 18 รูป 18 อำเภอ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมทุกอำเภอ อำเภอละ 1 คน จำนวน 18 คน 18 อำเภอ เจ้าหน้าที่สำนักงานพุทธศาสนาระดับ นักวิชาการชำนาญการ กลุ่มพุทธศาสนาศึกษาและการเผยแผ่ จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดระดับนักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการฝ่าย กลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงรายระดับนิติกรชำนาญการ กลุ่มงานบริการประชาชนและประชาสัมพันธ์ 1 คน และผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน รวมทั้งสิ้น 50 คน โดยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้

- 1.1 เป้าหมายปัจจุบันและอนาคตต่อการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน
- 1.2 โครงการ/กิจกรรม ที่นำพาให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรมและมีความรู้ความเข้าใจ

เพิ่มขึ้น

- 1.3 วิธีการ/รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน
- 1.4 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

2. การสังเกต ซึ่งผู้ศึกษาใช้วิธีการสังเกตอยู่ 2 วิธี

2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายแนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนจัดขึ้นในจังหวัดเชียงรายเพื่อนำกิจกรรมต่างๆ มาวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) วิธีการนี้ผู้ศึกษาได้ใช้พื้นที่ภาคสนามที่ได้รับการนิมนต์เข้าร่วมกิจกรรมงานบุญประเพณีที่ทางวัดหรือองค์กรจัดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับทางพุทธศาสนาภายในพื้นที่จังหวัดเชียงราย เพื่อสังเกตสภาพสิ่งที่เป็นปัญหาต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนด้านคุณธรรมจริยธรรม

3. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้มีส่วนร่วมเพื่อหาแนวทางในการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนโดยกำหนดประเด็นการสนทนา ดังนี้

- 3.1 เป้าหมายปัจจุบันและอนาคตต่อการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน
- 3.2 โครงการ/กิจกรรม ที่นำพาให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรมและมีความรู้ความเข้าใจ

เพิ่มขึ้น

- 3.3 วิธีการ/รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน
- 3.4 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

4. การบันทึกข้อมูล เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการบันทึกข้อมูลในลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 4.1 การใช้ความทรงจำ ในการลงพื้นที่เพื่อศึกษาหาข้อมูลการสนทนากับผู้ให้

ข้อมูลคือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน เพื่อไม่ให้เกิดการศึกษาข้อมูลติดขัดพร้อมกับได้รับข้อมูลอย่างเต็มที่ สั้นไหลเป็นไปอย่างธรรมชาติ ผู้ศึกษาต้องใช้ความจำเป็นอย่างมาก จึงมีเครื่องบันทึกเสียงเป็นตัวช่วยเพื่อบันทึกเสียงในการสนทนาพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลแล้วนำมาถอดข้อความที่สำคัญมาวิเคราะห์ผล

4.2 การบันทึกเหตุการณ์ในภาคสนาม ผู้ศึกษาได้ใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อบันทึกภาพเหตุการณ์ต่างๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรมการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนเพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ พร้อมกับการจดบันทึกข้อมูลที่สำคัญต่างๆ ในการศึกษาภาคสนาม ต้องมีการจดบันทึกข้อมูลทุกอย่างที่ได้พบเห็น สังเกต หรือการเข้าไปร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภาคสนาม โดยข้อมูลเหล่านั้นต้องนำมาแยกแยะออกเป็นส่วนๆ แล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลต่อไป แต่ถ้าหากข้อมูลเหล่านั้นไม่สามารถตอบประเด็นการศึกษาได้ ผู้ศึกษาจะนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ การดำเนินการแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน และโดยการรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามสัมภาษณ์และเอกสารเชิงสถิติจากเจ้าหน้าที่ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดเชียงรายระดับนิติกรชำนาญการ กลุ่มงานบริการประชาชนและประชาสัมพันธ์ 1 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดระดับนักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการฝ่าย กลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานพุทธศาสนาระดับนักวิชาการชำนาญการ กลุ่มพุทธศาสนศึกษา และการเผยแผ่ จำนวน 3 คน พระสงฆ์ระดับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนทุกอำเภอ อำเภอละ 1 รูป จำนวน 18 รูป ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทุกอำเภอ อำเภอละ 1 คน จำนวน 18 คน และผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน รวมทั้งสิ้น 50 คน

2. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ แนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยนำประเด็นสภาพปัญหาต่างๆ มาวิเคราะห์โดยการจัดสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อหาแนวทางในการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน สัมภาษณ์เชิงลึกที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปสัมภาษณ์ พูดคุยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยตนเอง

การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับการตรวจสอบแล้วแยกเป็นหมวดหมู่ตามเนื้อหา วัตถุประสงค์ และการนำเสนอโดยการบรรยาย การสรุปเชิงวิเคราะห์โดยใช้กรอบแนวความคิดที่กำหนดไว้ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในระหว่างเริ่มเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกต
2. สรุปข้อมูลภายหลังการสัมภาษณ์โดยให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การศึกษา

3. นำข้อมูลที่สรุปได้มาอธิบายภาพรวมของปรากฏการณ์ที่ศึกษาภายใต้คำบอกเล่าที่แท้จริงของผู้ให้ข้อมูล

4. สรุปเป็นโครงสร้างพื้นฐานของปรากฏการณ์เพื่อให้ตรงกับปรากฏการณ์จริงภายใต้การศึกษาและสอดคล้องตามวัตถุประสงค์

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 50 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 41- 50 ปี จบการศึกษาปริญญาตรี นักร้องศาสนาพุทธ มีอาชีพรับราชการ

สภาพปัญหาและสถานการณ์คุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจศีลธรรมระดับปานกลาง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตตามการประพฤติปฏิบัติตัวในสังคม คือ ศีล 5 ข้อ ได้แก่

1. เว้นจากการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนผู้อื่น
2. เว้นจากการลักทรัพย์หรือสิ่งของของผู้อื่น
3. เว้นจากการประพฤติดินในกาม ล่วงละเมิดทางเพศบุคคลอื่น
4. เว้นจากการพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดเพ้อเจ้อ พูดจาว่าร้ายบุคคลอื่น
5. เว้นจากสิ่งเสพติดอื่นที่ก่อให้เกิดโทษแก่ร่างกาย

ซึ่งที่ผ่านมาเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย ได้นำศีลทั้ง 5 ข้อ ไปประพฤติปฏิบัติแต่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านศีลธรรม ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการประพฤติทางกาย วาจา และใจ ส่งผลต่อการประพฤติและปฏิบัติตนไม่เหมาะสม เช่น ไม่มีกิริยามารยาท ขาดระเบียบวินัย แต่งกายไม่เหมาะสม ไม่มีส่วนร่วมต่อส่วนรวม ขาดสติ จิตใจไม่เข้มแข็ง ขาดความอดทนอดกลั้น ใช้จ่ายไม่เหมาะสม นิยมพูดโกหก ใช้คำพูดให้ร้ายผู้อื่น ขาดความกตัญญู เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น และเมื่อเด็กและเยาวชนประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมดังกล่าวอาจทำให้เกิดปัญหาต่อสังคมไทยในอนาคต การเปลี่ยนที่รวดเร็วของสังคมและวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อการประพฤติปฏิบัติตัวต่อเด็กและเยาวชน ด้านดี พบว่า เด็กและเยาวชนใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อช่วยเสริมการดำเนินชีวิตประจำวันและเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษา ส่วนด้านไม่ดี คือ เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีการประพฤติทางกาย วาจา และใจในทางที่ไม่ควร เช่น การขับขี่ยานพาหนะ การแต่งกาย และการใช้คำพูดกับผู้อื่นที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องได้รับการแก้ไข

สถานการณ์คุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 5 ประกอบด้วย

ด้านศีลธรรม เด็กและเยาวชนมีศีลธรรมระดับปานกลาง ซึ่งเด็กและเยาวชนบางส่วนไม่มีจิตสำนึกต่อศีลธรรมและไม่ตระหนักต่อศีลธรรม

ด้านสังคมและวัฒนธรรม เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางศาสนา มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และมีความรู้ในวันสำคัญทางศาสนา

ด้านการประพฤติทางกาย เด็กและเยาวชนมีจิตอาสาต่อส่วนรวม มีกิริยามารยาท และระเบียบวินัย และมีสติสัมปชัญญะ

ด้านวาจา เด็กและเยาวชนมีวาจาอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ และบางส่วนมีการพูดโกหกหรือพูดเท็จ และใช้คำพูดให้ร้ายผู้อื่น

ด้านจิตใจ เด็กและเยาวชนมีความเทิดทูนต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ บุพการี และผู้มีพระคุณ มีเมตตาและจิตเที่ยงธรรม

จากสถานการณ์การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย พบว่า ระยะ 3 ปีที่ผ่านมา ศาลเด็กและเยาวชนและครอบครัวมีคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน 5 ประเภท โดยเรียงลำดับตามความสำคัญของคดี คือ ความผิดพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ความผิดพระราชบัญญัติจราจรทางบก ความผิดพระราชบัญญัติรถยนต์ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ และความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนต้องโทษ คือ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม และปัจจัยทางด้านศีลธรรม

ดังนั้น ควรพัฒนาจิตใจและพฤติกรรมทางกายของเด็กและเยาวชนตั้งแต่ครอบครัว โดยเน้นสถาบันทางศาสนาเป็นตัวกลางสำหรับการพัฒนาแก่เด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน และขอความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ช่วยเหลือส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่ดีแก่เด็กและเยาวชน

แนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงราย

เป้าหมายการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย ควรมุ่งเน้นการขับเคลื่อนด้านศีลธรรม ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการประพฤติทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจ เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้น โดยการประสานความร่วมมือกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน หรือหน่วยงานและองค์กรต่างๆ

แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรมตามที่หน่วยงานต่างๆ ที่จัดขึ้น เช่น การร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม การร่วมกิจกรรมประเพณีต่างๆ ในชุมชน กิจกรรมเวียนเทียนในวัด กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

วิธีการหรือรูปแบบ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อส่งเสริมฐานคุณธรรมจริยธรรมให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ผู้ใหญ่ควรทำตัวให้เป็นแบบอย่างแก่เด็กและเยาวชน แนะนำ อบรม สั่งสอน หรือบอกกล่าว เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยใช้เหตุผลในการพูดคุยเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตในอนาคตต่อไป

แนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย ควรได้รับการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องแบบมีหลักการ กลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ โดยการนำหลักของศีลธรรม 5 ข้อ และนำหลักคุณธรรม 12 ประการ มาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อน โดยเน้นให้สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา

สถาบันการศึกษา ดำเนินการขับเคลื่อนให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพและมีคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงควรให้ความสนใจ เอาใจใส่หรือดูแลการกระทำหรือการแสดงออกทุกพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ดังนี้

1. สถาบันครอบครัว คือ สถาบันที่สำคัญสำหรับการขับเคลื่อนหรือปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งผู้ปกครองหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง อบรมสั่งสอน หรือบอกกล่าวให้เด็กและเยาวชนรู้จักคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เด็ก ชดเชยการประพฤติทางกาย วาจา และใจ

2. สถาบันศาสนา ทุกศาสนาควรใช้หลักธรรมของแต่ละศาสนาอบรมสั่งสอนให้เด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรมโดยมีเป้าหมายให้ทุกคนเป็นคนดีตามหลักของศาสนา

3. สถาบันการศึกษา ควรสนับสนุนยกย่องผู้ที่กระทำความดีทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โดยการประกาศในคุณงามความดีที่เด็กและเยาวชนได้กระทำ เช่น การเก็บของตกหายส่งคืนเจ้าของ หรือการระดมทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย และกำหนดรูปแบบ วิธีการ กระบวนการ แนวทางยุทธศาสตร์ ขับเคลื่อนให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข สังคมไม่เกิดปัญหา ไม่มีความเดือดร้อน วุ่นวาย

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยแนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยเห็นว่า ประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเครือข่ายและแนวร่วมในการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพรับราชการครู มีอายุระหว่าง 40 - 50 ปี รองลงมาคือ เพศชายที่มีอาชีพเป็นนักบวช เป็นพระ มีหน้าที่เผยแผ่ศาสนาและมีหน้าที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิศาล แซ่มโสภ (2539 : 28) กล่าวว่า พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียน พระสงฆ์เป็นผู้ที่เหมาะสมมากที่สุดที่จะสอนธรรมะให้แก่เด็กนักเรียนเพราะเป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและยังเป็นผู้ที่มีศีลจารวัตรอันดีงามน่าเลื่อมใส และอาจกล่าวได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการหามาตรการและยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน ต่อมาก็คือ ครูและอาจารย์ในโรงเรียนหรือสถานศึกษา เป็นต้น แต่ที่ดีที่สุดก็คือ ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมให้เด็กและเยาวชน

2. สภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย พบว่า เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมระดับปานกลางและสามารถนำหลักของศีลธรรม 5 ข้อไปปฏิบัติแต่ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ จึงทำให้เกิดปัญหา เช่น การติดยาเสพติด การมีครอบครัวก่อนวัยอันควร และการขับขี่ยานพาหนะผิดกฎหมายจราจร สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรเดช สารัญจิตต์ (2552 : 2) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นหลักความประพฤติหรือแนวทางในการปฏิบัติตนที่ควรแก่การยึดถือปฏิบัติเพื่อสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยมีคุณธรรมและศีลธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจึงเปรียบเสมือนการพัฒนาคุณภาพจิตใจที่มีอิทธิพลต่อ

ความประพฤติของคน คุณธรรมเป็นสภาวะที่อยากให้คุณคนทำอะไรที่เป็นคุณ ศีลธรรมเป็นสภาวะที่บุคคลห้ามจิตใจไม่ให้ทำในสิ่งผิดหรือบอกไม่ให้คนอื่นทำ ทั้งคุณธรรมและศีลธรรมจึงเป็นตัวกำหนดความประพฤติของบุคคลให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควร คือ เป็นตัวกำหนดจริยธรรม จริยธรรมที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลมาจากศาสนาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และกฎหมาย

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและวัฒนธรรมส่งผลกระทบต่อการศึกษาของเด็กและเยาวชน การเปลี่ยนแปลงที่ดี พบว่า เด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงรายมีความกตัญญู มีความซื่อสัตย์ และ การใช้เทคโนโลยีทันสมัย การเปลี่ยนแปลงที่ไม่ดีเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม การขับขี่ยานพาหนะผิดกฎจราจร และพฤติกรรมการใช้คำพูดหรือวาจาที่ไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ (<http://www.abacpoll.com>, 2556) พบว่า รูปแบบการใช้ชีวิตของเยาวชนตั้งแต่ พ.ศ. 2540 การใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนนั้นมีทั้ง สร้างสรรค์และไม่สร้างสรรค์ และผลของการศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของเยาวชนในช่วงปิดเทอม พบว่า กิจกรรมที่เด็กและเยาวชนทำ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่เยาวชนทำได้แก่ การติดตามข่าวสารประจำวันผ่านทางสื่อมวลชนต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ กิจกรรมเพื่อสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา (การทำบุญตักบาตร การละหมาด การสวดมนต์ ฯลฯ) และการใช้เวลาว่างอยู่กับครอบครัว ในขณะที่กิจกรรมที่ไม่สร้างสรรค์ ได้แก่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การช้อปปิ้ง การทะเลาะวิวาท การสูบบุหรี่ การลักทรัพย์ การอ่านหนังสือ อินเทอร์เน็ต ภาพยนตร์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางเพศ (สื่อลามก) เป็นต้น

สถานการณ์คุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 5 ได้แก่ ด้านศีล ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการประพฤติทางกาย วาจา และใจ เห็นควรต้องได้รับการแก้ไขในแต่ละด้านของเด็กและเยาวชนเพราะว่าเด็กและเยาวชนขาดความรู้ความเข้าใจ ทำให้พฤติกรรมแสดงออกดูเหมือนขาดคุณธรรมจริยธรรม และอาจทำให้เด็กและเยาวชนมีความผิดในคดีต่างๆ

แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย พบว่า ควรส่งเสริมและขับเคลื่อนให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านศีลธรรม ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการประพฤติทางกาย ด้านการประพฤติทางวาจา และด้านการประพฤติทางใจ ซึ่งเป้าหมายที่ควรพัฒนา คือ เด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงรายควรมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีและสามารถถ่ายทอดให้กับเด็กและเยาวชนรุ่นหลังได้นำไปเป็นตัวอย่างในการประพฤติปฏิบัติตน โดยวิธีการ รูปแบบ นำพาให้เด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงรายมีคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น คือ ผู้ใหญ่ควรทำตัวให้เป็นแบบอย่างแก่เด็กและเยาวชน แนะนำ อบรม สั่งสอน หรือบอกกล่าว เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยใช้เหตุผลในการพูดคุยเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตในอนาคตต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรเดช สำราญจิตต์ (2552 : 105) จริยธรรม เป็นหลักความประพฤติแนวทางในการปฏิบัติตนที่ควรแก่การยึดถือปฏิบัติเพื่อสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยมีคุณธรรมและศีลธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจึงเปรียบเสมือนการพัฒนาคุณภาพจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของคน

คุณธรรมเป็นสภาวะที่อยากให้บุคคลทำอะไรที่เป็นคุณ ศีลธรรมเป็นสภาวะที่บุคคลห้ามจิตใจของตนเองไม่ให้ทำในสิ่งผิดหรือบอกไม่ให้คนอื่นทำ ทั้งคุณธรรมและศีลธรรมจึงเป็นตัวกำหนดจริยธรรมที่เกิดขึ้น จึงเป็นผลมาจากศาสนาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐควรสนับสนุนการแพร่กระจายคุณธรรมในสังคมด้วยการยกย่องคนดีมีคุณธรรม การเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคล ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำประเทศ นักการเมือง ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ภาครัฐและเอกชน ผู้นำองค์กรศาสนา และกลุ่มศิลปิน นักแสดง นักร้อง ที่เยาวชนชื่นชอบ ทำให้เด็กและเยาวชนมีต้นแบบที่ดีในการประพฤติ ปฏิบัติตน และควรส่งเสริมให้กำลังใจ การให้รางวัลแก่คนดีมีคุณธรรม โดยหน่วยงานทุกภาคส่วนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อสนับสนุน ให้เกียรติ สร้างขวัญกำลังใจ และปกป้องคนดีมีคุณธรรมด้วยการมีกิจกรรมการทำความดีในระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ
2. กำหนดนโยบายให้หน่วยงานทุกภาคส่วนจัดกิจกรรมเข้าค่ายธรรมะ จัดประกวดมารยาทไทย กิจกรรมบันทึกการทำคุณงามความดี จัดกิจกรรมเทิดทูนผู้มีพระคุณ จัดกิจกรรมการออม หรือจัดกิจกรรมสร้างจิตสาธารณะ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการทำคุณประโยชน์แก่ส่วนรวม รวมถึงส่งเสริม สนับสนุน นำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มาปฏิบัติใช้ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และเน้นให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามคุณธรรม 12 ประการ
3. ภาครัฐและเอกชนควรส่งเสริมกิจกรรมการคิดวิเคราะห์ให้เด็กและเยาวชนเพื่อพัฒนาความคิด และเลือกประพฤติปฏิบัติด้วยตนเองตามหลักเหตุและผล
4. จัดตั้งศูนย์อบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนเพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน หรือให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนแบบครบวงจร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนที่ค้นพบ ทุกภาคส่วนควรบูรณาการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในสังคม โดยเน้นให้สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา ดำเนินการขับเคลื่อนให้เด็กและเยาวชน ดังนี้

สถาบันครอบครัว บุคคลในครอบครัว ผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสนใจเอาใจใส่อย่างจริงจัง อบรม สั่งสอน แนะนำ หรือบอกกล่าวให้เด็กและเยาวชนรู้จักคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เยาว์วัย และขัดเกลาการประพฤติทางกาย วาจา และใจ ประจักษ์มาเสมอ รวมถึงประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน

สถาบันศาสนา ควรใช้หลักธรรมของแต่ละศาสนาอบรม สั่งสอน หรืออธิบายให้เด็กและเยาวชน ให้มีคุณธรรมจริยธรรมโดยมุ่งเน้นเป้าหมายให้ทุกคนเป็นคนดีตามหลักของศาสนา

สถาบันการศึกษา ควรสนับสนุนยกย่องผู้ที่กระทำความดีทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โดยการประกาศในคุณงามความดีที่เด็กและเยาวชนได้กระทำ เช่น การเก็บของตกหายส่งคืนเจ้าของ หรือการระดมทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย และกำหนดรูปแบบ วิธีการ กระบวนการ แนวทางยุทธศาสตร์ ขับเคลื่อนให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็ก และเยาวชนในจังหวัดเชียงรายของครูพระผู้สอนศีลธรรมในโรงเรียน
2. ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง
3. ควรศึกษาปัจจัยในด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน เช่น ปัญหา การเสพยาเสพติดในเด็กและเยาวชน การลักเล็กขโมยน้อย หรือการติดเกม และเทคนิคในการขับเคลื่อน คุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2550). *โครงการยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลและสถาบันดีเด่นทางวัฒนธรรม ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- ถาวรวัตร สีเขียว. (2557). นำนั้ว คู่ศาล. *วารสารข่าวสารเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงราย*, 9(95), 11.
- ประมวล รุณเสรี. (2542). *การบริหาร-การจัดการที่ดี (Good Governance)*. กรุงเทพฯ: อสารักขาตินแดน.
- พิทยา ว่องกุล และคนอื่นๆ. (2546). การศึกษาทางเลือก : การศึกษาที่นำไปสู่อิสรภาพ. ใน *ปฏิวัติการศึกษา ไทยแก้ปัญหาขาดธรรมทางจิตวิญญาณ* (หน้า 3). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- พิศาล แซ่มโสภ. (2539). *คู่มือการพัฒนาจริยศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. สำนักวิจัยแอแบคโพลล์. (2556). *รูปแบบการดำเนินชีวิตของเยาวชน “จากอดีตสู่ปัจจุบัน”*. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2556, จาก <http://www.abacpoll.com>
- ศีลธรรม โพนนะทา. (2546). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอดำม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3*. (การศึกษานิเทศการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (2536). *ประมวลสรุปผลงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักฯ.

สุรเดช สำราญจิตต์. (2552). *ความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับสุขภาพของครูระดับประถมศึกษา
เขตการศึกษา 12. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. กรุงเทพฯ.*